

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8Cdo/169/2018
Identifikačné číslo spisu:	8115202880
Dátum vydania rozhodnutia:	20.02.2019
Meno a priezvisko:	JUDr. Ladislav Górász
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2019:8115202880.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci starostlivosti súdu o maloletú M. G., bývajúcú u matky, zastúpenú kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Prešov, so sídlom v Prešove, Slovenská 87, dieťa matky MUDr. S. G., bývajúcej v K., zastúpenej Advokátskou kanceláriou Nicol Hlaváčiková s.r.o., so sídlom v Košiciach, Bočná 10, v mene ktorej koná advokátka a konateľka JUDr. Nicol Hlaváčiková, a otca Ing. O. G., PhD., bývajúceho v K. zastúpeného advokátom JUDr. Miroslavom Sklenárom, so sídlom v Košiciach, Kováčska 40, o zmene úpravy výkonu rodičovských práv a povinností, vedenej na Okresnom súde Prešov pod sp.zn. 24P/43/2015, o dovolaní otca proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 31. októbra 2017 sp.zn. 9CoP/21/2017, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 23. marca 2017 č.k. 24P/43/2015-522 rozhodol tak, že

I. udelil súhlas matke namiesto otca k vycestovaniu maloletej s matkou do I.,

II. zamietol návrh otca na zverenie maloletej do jeho osobnej starostlivosti,

III. zmenil výšku výživného naposledy určenú rozsudkom Okresného súdu Prešov č.k. 7C/83/2015-30 z 23. januára 2006 vo vzťahu k maloletej tak, že zvýšil výživné zo strany otca pre maloletú zo sumy 15.000 Sk (497,91 Eur) mesačne na sumu 1.000,00 eur mesačne, ktoré otec bude poukazovať k rukám matky, vždy do 15.-teho dňa v mesiaci vopred, počnúc dňom 1. júnom 2015, opakovane do budúcnosti,

IV. povolil otcovi maloletej splácať dlžné výživné za obdobie od 1. júna 2015 do 28. februára 2017 pre maloletú vo výške 10.543,89 eur v 500 eurových mesačných splátkach spolu s bežným výživným, pod stratou výhody splátok, až do úplného vyrovnania dlhu,

V. uložil otcovi povinnosť prispievať na tvorbu úspor pre maloletú vo výške 500,00 eur mesačne, počnúc dňom právoplatnosti rozsudku, ktoré je otec povinný zasielať na osobitný účet maloletého dieťaťa, vždy do 15.-teho dňa toho-ktorého mesiaca,

- VI. uložil matke maloletej, aby v lehote do jedného mesiaca od právoplatnosti rozsudku založila osobitný účet na meno maloletej a účet vinkulovala v prospech súhlasu Okresného súdu Prešov s jeho nakladaním a otcovi dieťaťa číslo tohto účtu oznámila v lehote 5 dní od jeho založenia,
- VII. zamietol návrh otca na určenie spätného výživného matkou otcovi za obdobie od 1. apríla 2015 do 30. mája 2015,
- VIII. určil oprávnenie otca stýkať sa s maloletou
- každý rok počas švédskych jarných prázdnin (8. týždeň v roku),
 - každý párny rok počas švédskych veľkonočných prázdnin (15. týždeň v roku),
 - každý rok počas letných prázdnin v období od 1. júla do 12. augusta,
 - každý rok počas švédskych jesenných prázdnin (44. týždeň v roku),
 - každý nepárny rok počas vianočných sviatkov od 23. decembra do 5. januára,
- IX. styk otca s maloletou nad rámec stanovených termínov ponechal na dohode rodičov,
- X. určil, že otec je povinný maloleté dieťa si prevziať v bydlisku matky v deň predchádzajúci začiatku príslušných prázdnin o 19.00 hod. a odovzdať ju matke v bydlisku otca v deň predchádzajúci skončeniu príslušných prázdnin o 19.00 hod., ak sa rodičia nedohodnú inak,
- XI. uložil matke povinnosť maloletú na styk s otcom riadne pripraviť,
- XII. uložil otcovi povinnosť uhradiť všetky náklady spojené s cestovaním maloletej,
- XIII. rozhodol o trovách konania tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania,
- XIV. uložil otcovi povinnosť nahradiť štátu trovy znaleckého dokazovania vo výške 77,36 eur do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

Po vykonanom dokazovaní dospel súd prvej inštancie k záveru, že v súčasnosti je v najlepšom záujme maloletej, aby bola ponechaná v starostlivosti matky, keďže bolo preukázané, že matka je schopná zabezpečiť jej vývoj, fyzické, vzdelávacie, emocionálne, materiálne aj iné potreby vo Švédsku a zároveň vôľu zaistiť zachovanie a rozvoj jej identity a rodinných väzieb s otcom. V prejednávanej veci otec vykazuje menšiu mieru tolerancie. V konaní neboli zistené žiadne skutočnosti, ktoré by boli v priamom rozpore so záujmami dieťaťa, pre ktoré by súd nemohol ponechať dieťa v osobnej starostlivosti matky. Matka maloletej uznáva pozíciu druhého rodiča v živote dieťaťa a nebude brániť v styku s otcom. V konaní neboli preukázané žiadne objektívne okolnosti, ktoré by svedčili o prehlbujúcom sa konflikte, resp. o tom, že rola otca bude v živote maloletej postupne vyhasínať. Maloletá si povinnú školskú dochádzku môže plniť aj vo Švédsku. Zo záverov znaleckého posudku vypracovaného Mgr. Lenkou Lipanovou č. 14/2016 (č.l. 275-291 spisu) vyplýva, že zveriť maloletú matke je v súlade s jej vlastným želaním, citovou preferenciou vzťahu s ňou aj vzhľadom k veku a pohlaviu dieťaťa, ako aj lepšej emočnej rezonancii medzi matkou a dcérou, rovnako záver umožniť zmeniť maloletej bydlisko a vycestovať s ňou do Švédska. Poukázal na záujem dieťaťa na výchovu v stabilnom výchovnom prostredí vo Švédsku, kde matka lepšie a plnohodnotnejšie (a to nielen po stránke materiálnej, ale po všetkých stránkach) dokáže zabezpečiť potreby dieťaťa, preváži v konaní presadzovaný záujem otca na zotrvaní maloletého dieťaťa na území Slovenskej republiky. Z výpovede maloletej, ktorú súdu umožnil § 43 ods. 1 Zákona o rodine, zistil, že chce s matkou do zahraničia odísť, a to napriek tomu, že si je vedomá i prípadných rizík a inú možnosť nepripúšťa. Vycestovanie dieťaťa do cudziny a zmena jeho pobytu je preto v záujme maloletej. K námietke otca k neznalosti cudzieho jazyka, v nadväzovaní kontaktov, uviedol, že maloletá bude žiť so svojimi blízkymi ľuďmi, na ktorých sa môže obrátiť, ktorí jej pomôžu a budú pre ňu oporou. Súd nezistil žiadne také okolnosti, ktoré by zmenu zverenia maloletej odôvodňovali, okrem faktu, že otec dieťaťa nesúhlasí s odchodom dcéry do zahraničia. Súd konštatuje, že pokiaľ majú rodičia záujem na všestrannom a zdravom vývoji svojho dieťaťa, bolo by vhodné, aby akceptovali jeho vôľu, nezaťažovali ho konfliktami, v ktorých presadzujú svoje záujmy a rešpektovali dieťa ako rozumnú a slobodnú bytosť, ktorá má právo vyjadriť sa k otázkam, ktoré sa podstatným spôsobom dotýkajú jeho života. Vo vzťahu k výživnému porovnaním pomerov v čase predchádzajúcej úpravy výživného so súčasnými pomermi (§ 78 ods. 3 Zákona o rodine) dospel k záveru, že sú dané dôvody na zmenu pôvodného rozhodnutia o výživnom a zvýšil výživné zo strany otca pre maloletú na sumu 1.000 eur mesačne počnúc dňom 1. júna 2015. V čase poslednej úpravy bola maloletá v predškolskom veku, v súčasnosti má 12 rokov, a teda jej výdavky sa výrazne niekoľkonásobne zvýšili v súvislosti so štúdiom na základnej škole. Matka do decembra 2016 mala v čistom 4400 eur, od decembra 2016 pracuje na čiastočný úväzok na 85 % s príjmom 3.700 eur v čistom. Na dcéru vo

Švédsku dostáva prídavok, tzv. bambidrag, vo výške 110 eur. Pokiaľ ide o pomery na strane otca súd konštatoval, že jeho príjem sa zvýšil oproti poslednej úprave. Otec od 2001 do 2006 podniká ako programátor - SZČO, od 2007 je spoločníkom v obchodnej spoločnosti. Čistý zisk za 8 rokov bol u neho 1 620 000 eur. Vo svojej výpovedi otec deklaroval pravidelný mesačný príjem vo výške cca 20.000 eur. Súd vychádzal z § 75 ods. 1 Zákona o rodine a mal za to, že uvedená suma na výživné je primeraná, berúc do úvahy, že odôvodnené potreby dieťaťa do značnej miery sú závislé na schopnostiach a možnostiach otca. V zmysle § 63 ods. 3 Zák. o rodine súd dospel tiež k záveru, že majetkové pomery otca dovoľujú, aby prispieval na tvorbu úspor maloletej v sume 500 eur mesačne. Návrh otca na určenie spätného výživného matkou otcovi súd zamietol, nakoľko výpoveďami rodičov bolo preukázané, že výživné matka otcovi vrátila. Pokiaľ ide o úpravu styku otca s maloletou, súd otcovi umožnil čo najširší styk s maloletou dcérou, predovšetkým počas školských prázdnin, vzhľadom na vzdialenosť. Prihliadol pri rozhodovaní aj na finančnú situáciu otca, ktorý si môže dovoliť niekoľkokrát do roka vycestovať za maloletou.

2. Proti tomuto rozsudku podali otec a matka odvolanie. Otec v odvolaní namietal, že súd sa riadil vyjadreniami matky bez ich objektivizovania, náležitého zistenia skutočného stavu a bez vykonania náležitého dokazovania. Tvrdenia matky považuje za zavádzajúce. Adaptácia maloletej na prostredie vo Švédsku nebola v konaní preukázaná. Znalecký posudok vyhotovený znalkyňou Mgr. Lenkou Lipanovou je nedostatočný a nezodpovedá na podstatné skutočnosti, ktoré mali byť v konaní skúmané. S prihliadnutím na majetkové pomery matky má otec pochybnosť o pravdivosti skutočností tvrdených matkou, a to že bez zvýšenia výživného nedokáže zabezpečiť potreby pre maloletú. Otec navrhol zverenie maloletej do osobnej starostlivosti otca.

3. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 31. októbra 2017 sp.zn. 9CoP/21/2017 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie vo výrokoch I., II., III., V., VI., VII. Vo výroku IV. rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že dlžné výživné pre maloletú vo výške 11.045,98 eur povolil otcovi splácať v mesačných splátkach po 500 eur, splatných spolu s bežným výživným, pod stratou výhody splátok, až do úplného vyrovnania dlhu. Vo výrokoch VIII. až XII. o úprave styku otca s maloletou rozsudok zmenil tak, že otec je oprávnený stretávať sa s maloletou

- každý nepárny rok počas švédskych jarných prázdnin (8. týždeň v roku)
- každý párny rok počas švédskych veľkonočných prázdnin (15. týždeň v roku)
- každý rok počas švédskych letných prázdnin v období od 16. júna do 15. júla
- každý párny rok počas švédskych jesenných prázdnin (44. týždeň v roku)
- každý nepárny rok počas vianočných prázdnin od 23. decembra do 5. januára, pričom

otec je oprávnený prevziať maloletú v bydlisku jej matky v prvý deň obdobia určeného na styk s ňou o 8:00 hod., matka je povinná maloletú na styk s otcom riadne pripraviť. Otec je povinný maloletú odovzdať matke v bydlisku otca v posledný deň obdobia určeného na styk s maloletou o 19:00 hod. Otca zároveň zaviazal na povinnosť nahradiť štátu trovy znaleckého dokazovania vo výške 77,36 eur a žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov konania.

V odôvodnení rozsudku odvolací súd uviedol, že je vecou súdu, aby pri zohľadnení konkrétnych okolností prípadu a z nich vyplývajúceho záujmu dieťaťa rozhodol o konkrétnej podobe najvhodnejšieho usporiadania vzťahov medzi rodičmi a dieťaťom za situácie, keď sa matka maloletého dieťaťa presťahovala do zahraničia. Zo správy PhDr. F. P. (č.l. 49 spisu), aj znaleckého posudku súdom ustanovenej znalkyne Mgr. Lenky Lipanovej (č.l. 282 spisu) vyplýva, že intelligenčná úroveň maloletej je v pásme mierneho nadpriemeru. Názor maloletej bol zistený priamo kolíznym opatrovníkom (č.l.66-67 spisu) a tiež výsluchom na pojednávaní (č.l. 186), maloletá opakovane potvrdila vôľu zostať s matkou vo Švédsku, čo uvádza aj znalkyňa v znaleckom posudku. Z uvedených dôvodov súd prvej inštancie správne venoval náležitú pozornosť vyjadreniu maloletej, ktorá vedela samostatne vyjadriť svoj názor s ohľadom na jej vek a rozumovú vyspelosť (§ 38 CMP). Súd správne vychádzal aj z odporúčania znalkyne zveriť maloletú matke, čo je v súlade nielen s jej želaním, citovou preferenciou vzťahu s ňou, ale je to vhodné aj vzhľadom na vek a pohlavie dieťaťa. V nadväznosti na uvedené znalkyňa nemala výhrady ani voči zmene bydliska, podľa posudku si bývanie u otca nevie predstaviť. Tieto závery znalkyne nie je možné bagatelizovať. K námietke nedostatku znaleckého posudku však okrem výhrad k trom otázkam,

ktoré považuje za nezodpovedané (priateľstvá mal. M. so švédskymi rovesníkmi, psychický dopad na väzby mal. M. k otcovi a súrodencom a odlúčenie súrodencom), žiadne konkrétne dôvody jeho nesúhlasu so závermi znaleckého posudku neuviedol. V odpovedi na otázku č. 12 znalkyňa poukázala na odpoveď maloletej, že vo Švédsku si našla veľa kamarátov, k otázke č. 13 „Popíšte, aký psychický dopad na emočné väzby mal. Anny k otcovi a jej súrodencom má skutočnosť, že mal. M. mala v období od júna 2015 do februára 2016 kontakt s otcom len 9 dní“ znalkyňa nezistila žiadny negatívny dopad a rovnako dostatočne znalkyňa odpovedala aj na otázku č. 17 o vplyve odlúčenia súrodencom, kde znalkyňa uviedla, že väzba nie je tak tesná a nevyhnutná ako v útlejšom veku. Podľa názoru odvolacieho súdu znalecký posudok poskytuje dostatočný podklad pre rozhodnutie vo veci a ďalšie znalecké dokazovanie nie je potrebné. V odôvodnení tiež odvolací súd poukázal na nevhodný spôsob komunikácie zo strany otca k maloletej, ktorý má znaky popudzovania proti matke (č.l. 217 a 218 spisu) a zastrašovania maloletej vzhľadom na jej vek 10-rokov (č.l. 81 spisu). Pokiaľ otec namietal, že chce pre maloletú len to najlepšie, sama maloletá vyjadrila svoju vôľu zostať s matkou vo Švédsku, kde reálne funguje už dva roky, na nové prostredie si zvyká, naučila sa jazyk, nadviazala sociálne väzby. Za daného stavu odvolací súd poukazuje na to, že otec by tú skutočnosť mal prijať a rešpektovať a snažiť sa dopomôcť jej k čo najľahšej a najúplnejšej integrácii do nového prostredia. Pri rozhodovaní o zmene výživného je potrebné porovnať okolnosti dôležité pre určenie výživného tak v čase skoršieho rozhodnutia, ako aj v čase rozhodnutia nového. Predpokladom zmeny právoplatného rozhodnutia o výživnom nemôže byť akákoľvek zmena pomerov, musí ísť o výraznú zmenu okolností, ktoré boli podkladom predchádzajúceho rozhodnutia súdu o výživnom. Takouto zmenou pomerov môže byť aj vyšší vek dieťaťa, zvýšenie alebo zníženie príjmu ovplyvňujúceho celkovú situáciu osôb, ktoré sú povinné prispievať na výživu maloletého, a to nielen na krátky čas. Z dokazovania pred súdom prvej inštancie vyplynulo, že k došlo zmene pomerov. Maloletá má podstatne vyšší vek, v čase posledného rozhodnutia o výživnom bola maloletá vo veku len dvoch mesiacov. Vzhľadom na vek maloletej bolo už pôvodné výživné určené v nadštandardnej výške, t.j. 497,91 eur. Maloletá spolu s matkou žije vo Švédsku, kde sú životné náklady bez pochyb vyššie ako na Slovensku, popri škole sa venuje viacerým mimoškolským aktivitám, s čím sú spojené ďalšie výdavky. Príjem otca predstavuje približne 20 000 eur mesačne. Maloletá, ktorá žije s matkou, má právo podieľať sa na životnej úrovni svojho otca. Podľa názoru odvolacieho súdu niet preto pochyb o tom, že je v možnostiach aj schopnostiach otca prispievať na výživu maloletej M. vo výške 1 000 eur, čo v konečnom dôsledku uznal aj sám otec, keď na pojednávaní dňa

9. septembra 2015 (č.l. 186 spisu) a opakovane na pojednávaní dňa 3. novembra 2016 (č.l. 322 spisu) uviedol, že je ochotný prispievať na maloletú sumou 950 eur. Zvýšenie výživného je v danom prípade potrebné a žiaduce, na druhej strane odvolací súd zhodnotil, že výživné, ktoré by mal podľa predstáv matky platiť otec k rukám matky vo výške 1 500 eur mesačne, je neprimerane vysoké.

4. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu otec maloletej podal dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzoval z ustanovení § 420 písm. f/ CSP a § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Súdu vytýkal, že odmietol vykonať viaceré ním navrhnuté dôkazy pre posúdenie zverenia maloletej do osobnej starostlivosti, a to vypočutie jeho súčasnej manželky a doplnenie znaleckého posudku a že riadne nevysvetlil dôvod nevykonania týchto dôkazov. Záver odvolacieho súdu, že „znalecký posudok poskytuje dostatočný podklad pre rozhodnutie vo veci a ďalšie znalecké dokazovanie nie je potrebné“, považuje otec za nepreskúmateľný. Vyčítal súdu, že nenáležite zistil skutkový stav a nevykonala dostatočné dokazovanie na preukázanie potreby zvýšenia výživného, a že neskúmal odôvodnené potreby maloletej. Poukázal na rozporuplné odôvodnenie v bode 43 a 43 rozsudku. Podľa otca maloletej súd nesprávne vyhodnotil, že je menšinový vlastník spoločnosti a jeho príjmy nezávisia od jeho vôle. Ďalšia dovolacia námietka smerovala k tomu, že súd nezistil dostatočne skutkový stav v otázke najlepšieho záujmu dieťaťa, keď bol založený len na názore dcéry a tvrdenia matky nemohol hodnotiť ako objektívne. Nevykonanie navrhnutého dôkazu, nedostatočné odôvodnenie a nevysporiadanie sa s jeho rozhodujúcou argumentáciou považoval otec za porušenie jeho práva na spravodlivý súdny proces. Otec v dovolaní tiež namietal, že súd vec nesprávne právne posúdil a jeho rozhodnutie záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. Z uvedených dôvodov žiadal rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Podaním z 8. októbra 2018 otec maloletej doplnil dôvody dovolania „o ďalšie dôkazné prostriedky“ a „rozhodujúce právne

skutočností“.

5. Matka maloletej vo vyjadrení k dovolaniu poprela existenciu dôvodov, ktoré by zakladali prípustnosť dovolania. K dovolateľom namietanej procesnej vade v zmysle § 420 písm. f/ CSP uviedla, že sa súdy s návrhmi otca dostatočne vyrovnali a otec neuviedol, v akej otázke mal nastať odklon v rozhodnutí odvolacieho súdu od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky konajúci v danej veci ako súd dovolací, po preskúmaní veci dospel k záveru, že dovolanie otca maloletej treba odmietnuť.

7. Na konanie vo veciach starostlivosti súdu o maloletých sa s účinnosťou od 1. júla 2016 vzťahuje zákon č. 161/2015 Z.z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej len „CMP“). V zmysle § 2 ods. 1 CMP sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak. Keďže CMP neustanovuje inak, dovolací súd ďalej skúmal možnosť aplikácie ustanovení CSP pre konanie o dovolaní otca maloletého dieťaťa.

8. Najvyšší súd už v rozhodnutiach vydaných do 30. júna 2016 opakovane (viď napríklad rozhodnutia sp.zn. 1Cdo/6/2014, 3Cdo/209/2015, 3Cdo/308/2016, 5Cdo/255/2014) uviedol, že právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých civilný súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred civilným súdom, vrátane dovolacieho konania (m. m. I. ÚS 4/2011). Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (napr. rozhodnutia dovolacieho súdu sp.zn. 3Cdo/42/2017, 4Cdo/95/2017, 5Cdo/87/2017, 8Cdo/99/2017).

9. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je skôr reštriktívny výklad (napr. rozhodnutia dovolacieho súdu sp.zn. 1Cdo/26/2017, 2Cdo/154/2017, 3Cdo/42/2017, 5Cdo/12/2017, 7Cdo/163/2017, 8Cdo/73/2017).

10. Aj za účinnosti Civilného sporového poriadku treba dovolanie považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je ani podľa novej právnej úpravy „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (viď napríklad rozhodnutia dovolacieho súdu sp.zn. 1Cdo/113/2012, 2Cdo/132/2013, 3Cdo/18/2013, 4Cdo/280/2013, 5Cdo/275/2013, 6Cdo/107/2012, 7Cdo/92/2012).

11. Prípustnosť dovolania sa v novej právnej úprave v porovnaní s úpravou účinnou do 30. júna 2016 zásadným spôsobom zmenila. Právna úprava civilného sporového konania účinná od 1. júla 2016 nanovo a v porovnaní s predchádzajúcou úpravou odlišne (prísnejšie) formuluje náležitosti dovolania. Oproti úprave účinnej pred týmto dňom ide ďalej v tom zmysle, že nevyžaduje len to, aby bol dovolateľ zastúpený advokátom, ale aj to, aby už podané dovolanie bolo spísané advokátom (pravda, ak nejde o prípady uvedené v § 429 ods. 2 CSP). Zmyslom tejto právnej úpravy je vytvoriť v civilnom sporovom konaní procesný filter na zjavne neopodstatnené, neprípustné, protirečivé alebo rozporuplné dovolania a zabezpečiť, aby podané dovolanie malo všetky potrebné náležitosti.

12. Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti

dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolať vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

13. Otec maloletej vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania predovšetkým z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

14. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03). Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05).

15. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to, ako súd viedol konanie alebo spor) znemožňujúca účastníkovi (strane sporu) realizáciu jej procesných oprávnení a mariaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní. Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku (3Cdo/110/2017, 4Cdo 128/2017, 8Cdo/56/2017).

16. Pokiaľ „postupom súdu“ nie je rozhodnutie súdu - finálny (meritórny) produkt prejednávania veci v civilnom konaní, potom už „postupom súdu“ zásadne nemôže byť ani časť rozhodnutia - jeho odôvodnenie (obsah, spôsob, kvalita, výstižnosť, presvedčivosť a úplnosť odôvodnenia), úlohou ktorej je vysvetliť dôvody, so zreteľom na ktoré súd rozhodol (3Cdo/173/2017, 7Cdo/150/2017, 8Cdo/49/2017). Otázku ústavnej súladnosti právneho záveru dovolacieho súdu založeného na takomto chápaní pojmu „procesný postup súdu“ posudzoval Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) napríklad v konaniach sp.zn. I. ÚS 21/2018, III. ÚS 614/2017, IV. ÚS 88/2018, v ktorých podané sťažnosti odmietol s odôvodnením, že nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup najvyššieho súdu pri rozhodovaní o dovolaní nemajúci oporu v zákone.

17. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nie je významný subjektívny názor dovolať a tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady známosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017).

18. V danom prípade otec maloletej v dovolaní namieta nedostatky, ku ktorým podľa jeho názoru došlo v procese obstarávania skutkových podkladov pre rozhodnutie. Tvrdí, že súdy niektoré z dôkazov nesprávne vyhodnotili a z výsledkov dokazovania vyvodili nesprávne skutkové závery, prípadne rozhodli bez ich obstarania.

19. Dokazovanie je časť civilného konania, v rámci ktorej si súd vytvára poznatky, potrebné na rozhodnutie vo veci. Právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje i právomoc posúdiť to, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (I. ÚS 52/03). Súd nie je v civilnom konaní viazaný návrhmi účastníkov na vykonanie

dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy. Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z navrhnutých dôkazov budú v rámci dokazovania vykonané, je vecou súdu, a nie účastníkov konania. Pokiaľ súd v priebehu civilného konania (prípadne) nevykoná všetky navrhované dôkazy alebo vykoná iné dôkazy na zistenie rozhodujúcich skutočností, nemožno to považovať za procesnú vadu konania znemožňujúcu realizáciu procesných oprávnení účastníka konania (viď R 125/1999). V súvislosti s námietkou nedostatočného zistenia skutkového stavu veci a že z tohto dôvodu došlo k nesprávnemu vyhodnoteniu dôkazov, najvyšší súd už podľa predchádzajúcej úpravy (§ 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.) dospel k záveru, že uvedené nebolo dôvodom znemožňujúcim realizáciu procesných oprávnení strán sporu (R 37/1993, R125/1999, R 42/1993 a 1Cdo/85/2010, 2Cdo/29/2011, 3Cdo/268/2012, 3Cdo/108/2016, 2Cdo/130/2011, 5Cdo/244/2011, 6Cdo/185/2011, 7Cdo/38/2012). Podľa právneho názoru dovolacieho súdu ani po novej právnej úprave civilného sporového konania, ktorá nadobudla účinnosť 1. júla 2016, nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nedostatočné zistenie skutkového stavu, alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu.

20. Za vadu zmätočnosti označil otec nepreskúmateľnosť rozsudku odvolacieho súdu keď nedostatočne odôvodnil, prečo sa rozhodol nevykonať ním navrhnuté dôkazy (výsluch súčasnej manželky a doplnenie znaleckého posudku). Podľa neho rozporuplné odôvodnenie vyplýva aj z bodu 43 a 44 napadnutého rozhodnutia. Dovolací súd konštatuje, že odôvodnenie napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu podrobne uvádza skutkový stav, ktorý považoval odvolací súd za rozhodujúci, stanoviská strán sporu k prerokúvanej veci, výsledky vykonaného dokazovania, obsah odvolania i právne predpisy, z ktorých vyvodil svoje právne názory vysvetlené v odôvodnení, teda takýto postup je v súlade s § 220 ods. 2 CSP. Pokiaľ teda otec uvádza, že nedostatočne odvolací súd vysvetlil, prečo sa nezaoberal jeho návrhmi na dokazovanie, nie je takáto námietka dôvodná, pretože odvolací súd výstižne a zrozumiteľne vysvetlil všetky svoje úvahy, prečo znalecký posudok poskytuje dostatočný podklad pre rozhodnutie (bod 29.), prečo súd prvej inštancie vzal správne do úvahy názor maloletej (bod 23.-27.), ako došlo k zmene pomerov na strane účastníkov (bod 43., 44.). Dovolateľ nedôvodne argumentuje, že rozsudok odvolacieho súdu je nepreskúmateľný; pričom za vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv účastníka, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom, nakoľko právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia neznamena, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania (II. ÚS 76/07).

21. Podľa názoru otca je jeho dovolanie prípustné tiež podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP (viď časť textu dovolania, v ktorej otec tvrdí „rozpor rozhodnutia odvolacieho súdu s doterajšou rozhodovacou praxou najvyššieho súdu“). Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

22. Prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP nezakladá samo tvrdenie dovolateľa, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu; určujúcim je až záver (zistenie) dovolacieho súdu, že k tvrdenému odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe skutočne došlo. Dovolací súd preto pristúpil k posúdeniu opodstatnenosti tvrdenia dovolateľa o prípustnosti jej dovolania v zmysle tohto ustanovenia.

23. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku hmotnoprávnu alebo procesnoprávnu (nie skutkovú), na vyriešení ktorej spočívalo napadnuté rozhodnutie. Právna otázka musí byť označená v dovolaní spôsobom jasným, určitým a zrozumiteľným. V dovolaní, prípustnosť ktorého je vyvodzovaná z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, musí dovolateľ špecifikovať ním tvrdený odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu bližšou konkretizáciou rozhodnutia (rozhodnutí) dovolacieho súdu, ktoré napĺňa pojem ustálená prax dovolacieho súdu (4Cdo/95/2017, 6Cdo/27/2017, 6Cdo/35/2017, m.m. 7Cdo/7/2018 a tiež 2Cdo/57/2017).

24. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“.

25. Sama polemika dovolateľa s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu niektorého problému, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v ustanovení § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Pokiaľ dovolateľ v dovolaní nevymedzí právnu otázku a neoznačí ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, od ktorej sa podľa jeho názoru odvolací súd odklonil, dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na domnienkach (predpokladoch) o tom, ktorú otázku a ktorý judikát, stanovisko alebo rozhodnutie dovolacieho súdu mal dovolateľ na mysli; v opačnom prípade by jeho rozhodnutie mohlo minúť zákonom určený cieľ. V prípade absencie vymedzenia právnej otázky a nekonkretizovania podstaty odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu nemôže najvyšší súd pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd; v opačnom prípade by uskutočnil procesne neprípustný bezbrehý dovolací prieskum priečiaci sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v CSP, ale aj (konkrétne) cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 písm. a/ CSP (pozri aj Števček M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol., Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. BECK 2016, str. 1382 a tiež 3Cdo/28/2017, 4Cdo/95/2017, 7Cdo/140/2017, 8Cdo/50/2017, 8Cdo/78/2017).

26. V danom prípade otec v dovolaní polemizuje so správnosťou právnych záverov odvolacieho súdu z hľadiska aplikácie ustanovení § 35, § 43 ods. 1, § 75 ods. 1 Zákona o rodine, spochybňuje správnosť výroku odvolacieho súdu o súhlase k vycestovaniu maloletej do cudziny, o zverení do osobnej starostlivosti matky a o dôvodnosti pre zmenu výživného, pričom namietá nedostatočné zistenie majetkových pomerov otca, matky a odôvodnené potreby maloletej. Táto dovolacia argumentácia otca nedáva dostatočný podklad pre meritórny dovolací prieskum, lebo v nej absentuje jednak jasná a jednoznačná konkretizácia právnej otázky, o ktorej relevantnosti v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP je dovolateľ presvedčený, jednak označenie konkrétneho rozhodnutia (judikátu) dovolacieho súdu, od právnych záverov ktorého sa odvolací súd - podľa jeho názoru - odklonil. Judikatúra dovolacieho súdu ním uvádzaná (nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp.zn. PL. ÚS 16/06, rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 2MCdo/1/2015, sp.zn. 2Cdo/170/2005) sa týka len základných princípov týkajúcich sa predvídateľnosti súdnych rozhodnutí.

27. Dovolací súd na doplnenie dôvodov dovolania podaním z 8. októbra 2018 neprihliadol. Podľa § 434 CSP dovolacie dôvody totiž možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania.

28. Z dôvodov, ktoré sú uvedené vyššie, dovolací súd odmietol dovolanie otca, a to v časti namietajúcej vadu zmätočnosti (§ 420 písm. f/ CSP) ako dovolanie procesne neprípustné podľa ustanovenia § 447 písm. c/ CSP a vo zvyšnej časti (namietajúcej odklon odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a tiež jeho nesprávne právne posúdenie veci v zmysle § 432 CSP) podľa ustanovenia § 447 písm. f/ CSP.

29. O náhrade trov dovolacieho konania rozhodol dovolací súd podľa ust. § 52 CMP tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

30. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.